

JEOMORFOLOJİK OLAYLARIN TARİHLENDİRİLMESİNDE DENDROKRONOLOJİ VE KSILOLOJİ

Barbaros YAMAN - Bartın Üniversitesi, Orman Fakültesi, Yıllık Halka Analizleri ve Odun Anatomisi Laboratuvarı

ÖZET

Yıllık halka tarihlendirme bilimi olarak dendrokronoloji, doğal süreçlerin ve insanla ilgili birçok tarihsel olayın aydınlatılmasında, yanılma payı oldukça düşük olan, önemli bir araç olarak kabul edilmektedir. Bu bilim dalının jeomorfolojik olay ve olgularla ilişkili alt dalına da dendrojeomorfoloji adı verilmiştir. Jeomorfolojik olay yeri ve yakın çevresinde bulunan ağaç ve diğer odunsu bitkilerde gerçekleştirilen yıllık halka analizleri, jeomorfolojinin birçok alanı için aydınlatıcı bilgi sunabilmektedir. Oluşum tarihleri bilinmeyen heyelanlar başta olmak üzere, kaya ve taş yuvarlanmaları, enkaz akışları, kumul hareketleri ve toprak erozyonu gibi fiziki coğrafyayı ilgilendiren birçok olgunun yaşlandırılmasında, ilgili jeomorfolojik olaydan etkilenen ve zarar gören ağaçlar için oluşturulan yıllık halka kronolojileri ve yıllık halka anatomisine ilişkin bilgiler kullanılmaktadır. Ayrıca söz konusu jeomorfolojik olayların kendi içerisinde sıklık, şiddet ve mekânsal dağılımı da bu tür çalışmalarla belirlenebilmektedir. Jeomorfolojik bir olay nedeniyle ölen ağaçlarda ölüm zamanının, eğilen ağaçlarda eksantrik gövde oluşumunun, yaralı ağaçlarda yara oluşumunun tarihlendirilmesi, ayrıca açığa çıkan köklerde kök anatomisi ve kronolojisinin, gövdesi gömülen ağaçlarda da yıllık halka daralmalarının incelenmesi ve gömülme sonrası oluşan adventif köklerin yaşlandırılması bu tür çalışmaların temelini oluşturmaktadır. Türkiye’de jeomorfoloji alanında ağaç yıllık halka analizleri temelinde gerçekleştirilen çalışmaların sayısı yok denecek kadar azdır. Bu alanda ülkemizde gerçekleştirilmiş çalışmalardan en önemlisi bir heyelan gölü olan Sülük Gölü’nün oluşum zamanının yaşlandırılmasıdır.

Bartın’da oluşum tarihi bilinen bir heyelan sahasında yer alan bazı ağaçların heyelan sonrası yıllık halka gelişim seyrinin ve yıllık halka anatomilerinin incelenmesi ve konu ile ilgili bazı çıkarımlarda bulunulması çalışmamızın amacını oluşturmuştur.